

ሴቶችን ማብቃት ማህበረሰቡን ማብቃት ነው

ዓለማዊ ማሞ (ከአ.አ)

03-17-15

ምርጫ ወቅቱን ጠብቆ እንደየአገራቱ ተጨባጭ ሁኔታ የሚካሄድ ህዝብ ተወካዮቹን የሚመርጥበት፣ በሰላማዊ መንገድ መንግስት የሰልጣን ሽግግር የሚያደርግበት የሕዝቦች ዲሞክራሲያዊ መብት ማለትም የመምረጥ እና የመመረጥ መብት የሚተገበርበት ሂደት ነው።

በሃገራችን ተጨባጭ ሁኔታም ምርጫ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ህዝቦች ህገመንግስቱ በሰጣቸው መብት መሰረት በህግ በልዩ ሁኔታ የታገደ ካልሆነ በስተቀር የዘር የሃይማኖት የቶታ ወዘተ ልዩነት ሳይደረግባቸው በነጻነትና በሚስጥር ይወክሉናል ይበጁናል የሚሏቸውን ተወካዮቻቸውን በቀጥታ በሚያደርጉት ዲሞክራሲያዊ ተሳትፎ አማካይነት ራሳቸውን በራሳቸው የሚያስተዳድሩበትን ሁኔታ የሚያመቻቹበት ሂደት ነው። በህገ መንግስቱ መግቢያ ላይም እንደተቀመጠው የኢትዮጵያ ብሔር፣ ብሔረሰቦችና ህዝቦች የኢትዮጵያ ሉዓላዊ የሰልጣን ባለቤቶች ናቸውና ።

ሴቶችን ማብቃት ማህበረሰቡን ማብቃት ነው ስንል የሴቶችን ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና ፖለቲካዊ ተሳትፎና ተጠቃሚነት በማጎልበት በሃገሪቱ ልማትና እድገት እኩል ተጠቃሚነታቸውን የማረጋገጥ አንድ አካል ነው። የሴቶች ፖለቲካዊ ተሳትፎና ተጠቃሚነት ከሚረጋገጥባቸው መንገዶች መካከል ሴቶችን የምርጫ ተሳትፎ አንዱ ነው። የሴቶች የምርጫ ተሳትፎ ዲሞክራሲያዊ መብት ከመሆን ባለፈ ሴቶች ወደ አመራርነትና ውሳኔ ሰጪነት የሚመጡበት፣ በራሳቸውና በሃገራቸው ጉዳይ ላይ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ለመወሰን በመንግስትና ሕዝባዊ አስተዳደር ስራዎች የሚሳተፉበት የዜጎች መሰረታዊ መብት ነው።

የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግስት አንቀጽ 38 የመምረጥና የመመረጥ መብትን የተመለከተ ድንጋጌ ሲሆን አንቀጽ 1 ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ዜጋ... በጾታ ላይ የተመሰረተ ልዩነት ሳይደረግበት የመብቱ ተጠቃሚ እንደሚሆን ደንግጓል። በዚህ ድንጋጌ ላይ ከተዘረዘሩት የልዩነት መነሻዎች መካከል ጾታ አንዱ ነው። በዚህ መሰረት ዜጎች በመምረጥና በመመረጥ መብት ላይ ተጠቃሚ በሚሆኑበት ጊዜ በሴቶች ላይ በጾታ አማካኝነት ምንም ዓይነት ልዩነት ሊደረግባቸው እንደማይገባ የሚያመለክት ነው።

በዚህም መሰረት የሴቶችን አቅም በመገንባት ፖለቲካዊ ተሳትፎአቸውን ለማሳደግና ወደ ውሳኔ ሰጪነት ለማምጣት መንግስት በየደረጃው በተለያዩ ዘርፎች ከሚያደርጋቸው ጥረቶች በተጓዳኝ በሁሉም ዘርፍ ተወዳዳሪ ሆኖ ለመገኘት ራሳቸው በማብቃት ረገድ ከሴቶች የሚጠበቅ የላሰለሰ ጥረት ይጠበቃል።

ባለፉት አራት ዙር አጠቃላይ ምርጫዎች በፌዴራልና በክልል ምክር ቤቶች የሴቶች ተሳትፎን ስንመለከት ትርጉም ያለው የተሳትፎና የውክልና እድገት የተመዘገበበትና ሴቶች የበኩላቸውን ድርሻ እንዳበረከቱ መገንዘብ እንችላለን።

ለአብነትም በመራጭነት ረገድ በአራተኛውን ሀገራዊ ምርጫ ለመምረጥ ከተመዘገበው ህዝብ ውስጥ 15,252,240 (47.8 %) ሴቶች መሆናቸውን እንዲሁም በ2005 በመላው ሀገሪቱ በተካሄደው የአካባቢና የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተማ ምክር

ቤቶች ምርጫም በመራጭነት ከተሳተፈው 31,650,748 ህዝብ ውስጥ 15,381,370 (48.6 %) ያህሉ ቤቶች የነበሩ መሆኑን መጥቀስ ይቻላል።

በተመራጭነት የነበራቸውን የምርጫ ተሳትፎ ስንመለከትም ለህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አባልነት ከተወዳደሩት 6,979 እጩዎች ውስጥም 1,000 (12.4%) ቤቶች የነበሩ ሲሆን ለክልል ምክር ቤቶች ከቀረቡት 4,746 እጩዎች ውስጥ 725 (15.3%) ቤት እጩዎች ነበሩ።

የምርጫ አስፈጻሚነት ተሳትፎአቸውን በምርጫ ክልል ደረጃ ስንመለከት ደግሞ ከሶስት ምርጫ አስፈጻሚዎች ውስጥ ቢያንስ አንዲት ቤት እንድትካተት እንዲሁም በየምርጫ ጣቢያ ከሚወከሉ አምስት ምርጫ አስፈጻሚዎች ቢያንስ ሁለቱ ቤቶች እንዲሆኑ በተደረገው መሰረት በ2005 በተደረገው የአካባቢ ምርጫ የቤት ምርጫ አስፈጻሚዎች ቁጥር ቀደም ሲል ከነበረው አስር ከመቶ ወደ 48% አድጓል።

በምርጫ ተወዳድሮ የምክር ቤት አባል በመሆን ረገድም የቤቶች የውክልና መጠን በተከታታይ እያደገ መጥቷል። ለአብነትም በ1992 ዓ.ም በተደረገው ሀገራዊ ምርጫ በህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ካሉ 547 መቀመጫዎች ውስጥ 13 ብቻ የነበረው የቤት የምክር ቤት አባላት ቁጥር በ1997 ዓ.ም ወደ 42፣ በ2002 ዓ.ም ወደ 117 እንዲሁም በ2005 ወደ 152 አድጓል። ከክልል እስከ ወረዳ ባሉ ምክር ቤቶች የቤቶች ውክልናም እንዲሁ ጨምሯል።

በዚህ ረገድ ህብረተሰቡ ቤቶች ቢማሩ፣ ዕድልና ቦታ ቢሰጣቸው ከወንዶች እኩል መስራት እንደሚችሉ በመገንዘብና ግማሽ የህብረተ-ሰብ ክፍል ያልተሳተፈበት ዲሞክራሲ፣ ሰላም፣ መልካም አስተዳደርና ልማት ከግቡ እንደማይደርስ አምኖ ቤቶችን በመደገፍና በማብቃት ረገድ የበኩሉን ሚና መጫወት አለበት።

ዘንድሮ በሃገራችን ለ39ኛ ጊዜ የተከበረው አለም ዓቀፍ የቤቶች ቀን መሪ ቃል “ቤቶችን ማብቃት ማህበረሰቡን ማብቃት ነው!” የሚል መሆኑ ይህንን የሚያጠናክር ነው። በይበልጥም ቤቶች ራሳቸው የተፈጠረውን ምቹ ሁኔታ በመጠቀምና ራሳቸውን በማብቃት ተወዳዳሪነታቸውን ማሳየትና በምርጫ ሂደቱ አቅማቸውን ሁሉ አሟጠው በመጠቀም አምስተኛው አገር አቀፍ ምርጫ ነጻ፣ ፍትሃዊ፣ ሰላማዊና ዲሞክራሲያዊ እንዲሆን እና በህዝብ ዘንድ ተዓማኒነት እንዲኖረው በነቂስ ወጥተው የመምረጥና የመመረጥ መብታቸውን ሊጠቀሙበት ይገባል።

በዚህም መሰረት የምርጫው ዋነኛ ባለቤት ህዝብ መሆኑን በማመን ለምርጫው ሰላማዊነትና ዲሞክራሲያዊነት ትልቅ ድርሻ ያለው የህዝብ ድምጽ እንዲከበርና የቤቶች የምርጫ ተሳትፎ እንዲጎለብት ሁሉም ዜጋ ሊረባረብና ከወዲሁ በቁርጠኝነት ሊንቀሳቀስ ይገባል።

ዋቢ :-

- ምርጫ 2002 ዓም የኢትዮጵያ ሰብዓዊ መብት ኮሚሽን መስከረም / 2004 ዓ.ም
- ኢትዮጵያ ብሔራዊ ምርጫ ቦርድ ጽ/ቤት ድረ ገጽ
- የምርጫ ሂደት በኢትዮጵያ የመንግስት ኮሙኒኬሽን ጉዳዮች ጽ/ቤት ጥር 2007 ዓም